

BACHELOROPPGAVE

I hvilken grad er samtaler med barn i barneverntjenesten
hensiktsmessig for å avdekke fysisk vold?

To what extent are conversations with children in the child welfare
services appropriate to expose physical violence?

Kandidatnummer: 301

BSO321-1 19H Bacheloroppgave

Fakultet for helse- og sosialfag

Innleveringsdato: 27.05.20

Antall ord: 9283

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle

kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract

This bachelor's thesis has examined how conversations with children in the child welfare services are appropriate for detecting physical violence. It is important to create a safe and trusting environment around the child throughout the conversation. The focus in the bachelor's thesis is about conversations with children at the beginning of an investigation with the child welfare services. In this paper it is explored what is needed to make the conversation with children appropriate for detecting physical violence. The child welfare worker's body language, ability to create a relationship and security for the child is crucial for the conversation to be appropriate. These are the challenges child welfare worker's faces when conducting conversations with children. Unfortunately, because conversations with children are challenging, it is too often avoided. The importance of having conversations with children outweighs the challenges off a child welfare worker. Children need to have the opportunity to talk about their situation, because they often take the blame or put themselves in a victim position. These conversations with children can cause the violence to cease, and besides strengthen the connection between the child and their caregivers. The connection will always be present between children and caregivers, but if violence is carried out in close relationships over time, the quality of the connection will be weakened. Children's connection to the caregivers can affect how the child experiences the conversation with the child welfare services. However, this means that it is important that the child welfare services have enough knowledge and expertise on how to conduct child interviews in the best possible manner. This thesis has investigated to what degree conversations with children are appropriate for detecting physical violence.

Innhold

Abstract	2
1.0 Innledning	4
1.1 Begrepsavklaring	5
1.2 Avgrensninger.....	5
1.3 Oppbygning og struktur.....	6
2.0 Metode: litteraturstudie	7
2.1 Litteratursøk.....	7
2.2 Kildekritikk og etiske overveielser	8
3.0 Presentasjon av teori	9
3.1 Barnesamtalen.....	9
3.2 Barneverntjenestens organisering	11
3.3 Forandringsfabrikken og barnevernsproffene	11
3.4 Lovverk	12
3.5 Vold i nære relasjoner	13
3.6 Forholdet mellom makt og vold.....	14
3.7 Tilknytning	14
3.8 Bowlby og Ainsworth sin tilknytningsteori	15
4.0 Drøftingsdel	16
4.1 Er barnesamtalen den mest hensiktsmessige måten å avdekke fysisk vold på?.....	17
4.2 Utfordringer knyttet til barnesamtaler	20
4.2.1 Desorganisert tilknytning og indre arbeidsmodeller.....	20
4.2.2 Tilknytning og trygghet i samtalen.....	22
4.2.3 Tegning som hjelpemiddel i samtalen	23
5.0 Avslutning	24
6.0 Referanseliste	26

1.0 Innledning

«I følge forekomststudie om vold og overgrep mot barn og unge gjennomført blant 18-19-åringer har 21 % av ungdom i Norge opplevd fysisk vold fra minst en forelder i løpet av oppveksten» (Mossige & Stefansen, 2016, s. 9). Det kan være utfordrende for barnevernsarbeideren å ha samtaler med barn i vanskelige situasjoner, og dermed blir det ofte unngått. Betydningen av at barn får samtale om sine vanskelige opplevelser har fått mer fokus med årene, men likevel blir det gjennomført altfor få samtaler med barn som er utrygg (Øvreeide, 2018, s. 13). Barn påtar seg lett skyld, men det kan unngås ved å hjelpe dem til å forstå situasjonen de er i. Barnevernet kan forholde seg til barna og bidra til å gi dem en forståelse, som ikke forsterker den offerposisjonen som barna ofte opplever (Aas, 2013, s. 214). Samtale med voldsutsatte barn i barnevernet er et felt jeg alltid har vært interessert i, og jeg ble enda mer engasjert etter å ha vært i praksis i den kommunale barneverntjenesten. Der gjennomførte jeg flere samtaler med barn og fant ut at dette er et felt jeg vil undersøke nærmere. I denne oppgaven vil jeg sette søkelys på samtaler med voldsutsatte barn og knytte det til relevant teori. Fokuset i oppgaven er hvordan barnevernsarbeideren kan møte voldsutsatte barn på best mulig måte, ved hjelp av samtaler med barn. Både barnevernsarbeiderens kompetanse i barnesamtale og de voldsutsatte barnas opplevelse av samtalen blir lagt vekt på gjennom oppgaven. Barn som er utsatt for vold i nære relasjoner vil ha endret tilknytningsatferd til sine omsorgspersoner (Solberg & Søreide, 2007, s. 263). Jeg kommer derfor til å se nærmere på tilknytningsteorien til Bowlby og Ainsworth (Hutchinson & Oltedal, 2017, s. 159). Jeg kommer med enkelte eksempler fra min tid i praksis i den kommunale barneverntjenesten. Hvilken barneverntjeneste jeg var i praksis i, blir bevisst ikke nevnt. Eksemplene er delvis oppdiktet for å ivareta klientenes anonymitet. Dette er for å opprettholde taushetsplikt, noe jeg kommer nærmere inn på under punktene 2.2 og 3.4.

Problemstillingen som er valgt er:

«I hvilken grad er samtaler med barn i barneverntjenesten hensiktsmessig for å avdekke fysisk vold?»

Oppgaven omhandler avdekking av om barn selv er direkte utsatt for fysisk vold. Oppgaven vil ikke dreie seg om situasjoner hvor barn er vitne til fysisk vold mot andre enn seg selv.

1.1 Begrepsavklaring

Øvreeide (2018, s. 12) definerer *samtale* som «et møte mellom personer med ulike forventninger og lojaliteter». Alle har behov og en grunnleggende evne for samspill, uansett alder. *Samtaler med barn* gjennomføres ofte i regi av barneverntjenesten, og innebærer at barna får bearbeide og snakke om sin opplevelse av en gitt hendelse. Det kan være ulik alvorlighetsgrad av vold mot barn. Vold stammer opprinnelig fra det norrøne ordet *vald*, som betyr *leder* eller *hersker* (Lillevik, 2016, s. 19). Det kan være snakk om fysisk og psykisk vold, og i denne oppgaven er det fysisk vold som vektlegges. Fysisk vold er trusler om og bruk av fysisk makt hvor handlingen har en intensjon og resulterer i fysisk eller psykisk skade, mangelfull utvikling eller død (Lillevik, 2016, s. 23). Samtaler med barn for å avdekke fysisk vold vil som regel finne sted i undersøkelsesavdelingen. Ved bekymring om et barn er utsatt for alvorlig omsorgssvikt, vold og overgrep vil avdekkende samtaler bli aktuelle. Barnet kan ha opplevd noe som barnevernet behøver kunnskaper om for å kunne beskytte barnet. Barnevernsarbeiderens oppgave under avdekkende samtaler er å gi informasjon til barnet, samt fremskaffe barnets perspektiv og opplevelse av situasjonen (NKVTS, 2007, s. 3). Andre sentrale begrep vil bli gjort rede for første gang de blir omtalt i teksten.

1.2 Avgrensninger

I denne oppgaven avgrensner jeg til å skrive om avdekking av fysisk vold mot barn, og hvordan barnevernsarbeideren er i stand til å hjelpe barnet på best mulig måte. Oppgaven vil ta for seg avdekkingsamtaler med barn hos barneverntjenesten. Det kan settes opp to samtaleformer i møte med barn; *innordnede samtale* og *dialogisk samtale*. Det kommer ikke til å bli gått nærmere inn på den innordnede samtalen i denne oppgaven, men fokuset blir i stedet rettet mot dialogisk samtale. Det er fordi det i den dialogiske samtalen arbeides med at barnet skal gis frihet til å uttrykke seg, og fordi dette er en metode som er mye brukt i barneverntjenesten. Barnevernloven (1992, § 1-3) gjelder for barn mellom 0-18 år. Jeg kommer til å gjøre en avgrensning ved å basere oppgaven på samtaler med barn mellom 5 og 18 år. Det settes en nedre og øvre aldersgrense fordi det kan være vanskelig å ha samtaler med barn under fem år på grunn av graden av utviklet språk (Bufdir, 2018a). Her er det sentralt å trekke frem at det vil være behov for andre framgangsmåter enn samtaler, for å avdekke fysisk vold hos så små barn, uten at jeg går nærmere inn på det i denne oppgaven. Videre vil jeg ta utgangspunkt i barn 18 år og yngre, fordi det i utgangspunktet er ungdommer opp til 18 år som kan få tiltak og tjenester fra barneverntjenesten. Det kan settes i verk ettervern fram til

ungdommene fyller 23 år, men dette gjelder de ungdommene som allerede har vært i kontakt med barneverntjenesten fra før de fylte 18 år (Bufdir, 2020a). Utgangspunktet for denne oppgaven er barn 18 år og yngre da det er opp til denne alderen barn kan komme i kontakt med barnevernet på grunnlag av fysisk vold fra foreldre. I den forbindelse vil jeg skrive om barnevernsarbeideren og hvordan han eller hun kan skape en gjensidig tilknytning med barnet. Barneverntjenesten er organisert i flere avdelinger, som fosterhjemsavdeling og undersøkelse- og tiltaksavdeling. Under teoridelen (punkt 3.2) skriver jeg nærmere om barneverntjenestens organisering. Jeg legger i oppgaven vekt på avdekkende samtaler med barna, som gjennomføres helt i starten av en undersøkelse i barnevernet (Bufdir, 2018b). Videre kommer jeg til å legge vekt på hvordan slike samtaler gjennomføres for å bedre situasjonen til barnet. Jeg kommer ikke til å skrive om omsorgspersonene som utøver volden, fordi jeg vil sette søkelys på barnet. Det er flere ulike juridiske perspektiv som ville vært relevant for oppgaven, men jeg redegjør for det viktigste lovverket barneverntjenesten arbeider innenfor. Det er barnevernloven (1992) og forvaltningsloven (1967). I tillegg trekker jeg fram enkelte paragrafer innenfor straffeloven (2005) og artikkel 19 i FNs konvensjon om barnets rettigheter (Lillevik, 2016, s. 21). Grunnen til at lovverket trekkes fram er at straff og rettigheter har en vesentlig rolle ved utøvd vold. Det er hensiktsmessig å være bevisst på at barn undrer seg på hva som skjer med foreldrene som har utøvd volden. Det er flere perspektiver som ville vært relevant å ta i bruk i utføringen av denne oppgaven, som tilknytningsperspektivet, traumepsykologi, miljøterapeutisk perspektiv og sosial læringsteori. Jeg vil ha et fokus på tilknytningsperspektiv, og hvordan tilknytningskvaliteten preges av å leve i vold i nære relasjoner. Bowlby og Ainsworth sin tilknytningsteori kommer dermed til å være relevant i oppgaven (Hutchinson & Oltedal, 2017, s. 159).

1.3 Oppbygning og struktur

Valg av metode presenteres under punkt 2.0. Her blir det nærmere forklart hva metode er, og hvilken metode som er tatt i bruk i bacheloroppgaven. Her skrives det også om forskningsartikler som blir sett på som relevant for valgt problemstilling, og kildekritikk knyttet til artiklene. I teoridelen (punkt 3.1) går jeg nærmere inn på en grunnmodell for samtale med barn, som kalles dialogisk samtale (Øvreeide, 2018, s. 17). Denne metoden vil bli sentral i spørsmålet hvordan barnevernsarbeideren kan møte barnet, og gjøre samtalen hensiktsmessig for avdekking av fysisk vold. Jeg kommer også inn på Bowlby og Ainsworth

sin tilknytningsteori. I drøftingsdelen belyser jeg problemstillingen i lys av teorien og forskningen som er funnet. Oppsummering og avslutning er under punkt 5.0.

2.0 Metode: litteraturstudie

En metode er en framgangsmåte og et verktøy som tas i bruk for å finne relevant informasjon og data som trengs for å gjennomføre en undersøkelse (Dalland, 2015, s. 112). I denne oppgaven har jeg valgt metoden litteraturstudie. En oppgave med litteraturstudie som metode bygger på skriftlige kilder fra teori og forskning som andre har skrevet (Dalland, 2015, s. 223). Jeg valgte å benytte meg av litteraturstudie da det er mye relevant litteratur som omhandler nettopp temaet i bacheloroppgaven, altså samtaler med barn i barneverntjenesten. En fordel med å velge litteraturstudie er at jeg får innhentet ny interessant kunnskap som er relevant til drøfting av valgt problemstilling. En mulig ulempe ved en slik metode er at mine holdninger og forhåndstanker vil kunne være med å påvirke mitt valg av fagartikler og forskning. Jeg kan eksempelvis ledes mot å velge artikler som støtter min forståelse av at samtaler med barn er velegnet til å avdekke om barnet er utsatt for fysisk vold. I neste avsnitt vil det blir redegjort for hvilke søkeord og søkemotorer jeg har anvendt for å finne relevant faglitteratur og forskning. I tillegg vil de forskningsartiklene jeg fant for oppgaven bli forklart nærmere.

2.1 Litteratursøk

Litteratursøket er gjort på bibliotekets søkemotor *Oria*, *Google Scholar* og *Idunn*. I søket etter gode forskningsartikler fokuserte jeg på viktigheten av at de var fagfelleverdert. Det er en av avgrensningene jeg foretok når jeg gjorde litteratursøk. At en artikkel er fagfelleverdert vil si at artiklene er vurdert av profesjonelle fagpersoner som kjenner godt til det aktuelle temaet. Ved at en forskningsartikkel er fagfelleverdert, er den sikret fra å gi forvrengt presentasjon av et tema, og heller gi reell, solid og trofast informasjon (Alvesson, 2017, s. 47, 49). Jeg ønsket også å finne artikler hvor publiseringsåret var av nyere dato, og satte en avgrensning på år 2005 og frem til dags dato. Publiseringsåret ble satt såpass tidlig for å utvide søket. I hovedsak ønsket jeg å finne artikler som omhandlet barn mellom 5-18 år, og krysset av at jeg ikke ønsket forskning på eldre ungdom og vold blant foreldre. Det ble gjort en begrensning i søkeprosessen ved å ekskludere artikler som omhandlet seksuelle overgrep. Årsaken til det er at søkelyset i denne oppgaven er satt på barn utsatt for fysisk vold, og i hovedsak hvordan

barnesamtalen kan være et virksomt verktøy i møtet. Barn utsatt for seksuelle overgrep kan også være utsatt for annen fysisk vold, noe jeg er bevisst ved. Jeg vil imidlertid ikke ha fokus på de som er utsatt for seksuelle overgrep da det var avdekking av fysisk vold jeg fikk observere og delta i da jeg var i praksis i barneverntjenesten.

Søkeordene som ble brukt var *barnevern, voldsutsatte barn, barnesamtaler, verktøy, kompetanse i barnevernet, tilknytningsteori og utviklingsteori*. De engelske søkeordene jeg brukte var *Childhood trauma, childrens abuse, violence against children, violence in near relations, children conversation, bonding og childrens attachement*. Jeg vurderte tre forskningsartikler som de mest relevante for oppgaven. Den første var et veiledningsprosjekt av Aas (2013), hvor målet var å bidra til kompetanseutvikling i å snakke med barn som er i vanskelige livssituasjoner. I tillegg trekker artikkelen fram viktigheten av barns medvirkning i egen sak. Den andre forskningsartikkelen jeg ønsker å trekke fram er Solberg & Søreide (2007) som skriver om dilemmaer og utfordringer i møte med voldsutsatte barn i familien. Artikkelen trekker fram hvordan barn preges av å være utsatt for vold med tanke på tilknytning til omsorgspersonene. Dette henger også sammen med den engelske forskningsartikkelen jeg fant av Sousa et al. (2011). Her er det gjort et studie på hvordan vold fra foreldre kan påvirke tilknytningsmønstre i senere liv. Spørsmålet er om styrking av tilknytningen mellom foreldre og barn, etter eksponering av vold, er tilstrekkelig til å motvirke negativ innvirkning av tidligere voldstraumer hos barn. Da jeg leste artiklene opplevde jeg at de i stor grad omhandlet det samme, men med ulik vinkling og syn på tema. Disse tre artiklene drøftes, sammen med annen relevant teori og faglitteratur på feltet, opp mot problemstillingen i drøftingsdelen. Annen relevant faglitteratur på feltet er *Samtaler med barn* av Øvreeide (2018) og *Vold mot barn* av Mevik, Lillevik & Edvardsen (2016). De to overnevnte bøkene vil bli vektlagt, da de bidrar til å kaste lys over oppgavens problemstilling.

2.2 Kildekritikk og etiske overveielser

Artikkelen «Å samtale med barn i barnevernet er mye mer enn å bare snakke med ...» (Aas, 2013), handlet om samtaler med barn og hvordan styrke kunnskap og kompetanse i barnevernet. Den dreide om seg om en studie av barnevernsarbeidere og veiledning knyttet til dette. Etiske overveielser her vil være artikkelforfatterens taushetsplikt og anonymisering av sakene som tas opp i veiledning. Det framgår av Aas (2013, s. 217) sin studie at

prosjektlederne underskrev taushetsplikt, samt at barn og familier sine navn ble anonymisert. Kun alder og kjønn ble presentert i veiledningen. Navn på barnevernskontoret er ikke oppgitt. FO (2019, s. 9) skriver om taushetsplikt og personvern, og at det er en grunnleggende verdi i helse- og sosialfaglig arbeid. Taushetsplikten innebærer å ivareta individers rett til å bestemme over informasjon om seg selv. Det handler også om å skape en tillitsfull relasjon mellom klient og hjelper, og det gjøres blant annet ved å holde informasjon tilbake (FO, 2019, s. 9). Taushetsplikt og personvern blir også framtrødende i den engelske studien gjennomført av Sousa et al. (2011). Her følges barn, som er utsatt for vold fra omsorgspersonene sine, frem til de er voksenalder for å undersøke hvordan tilknytningen til foreldrene er preget av situasjonen. Da jeg leste artikkelen gjorde jeg meg tanker om at anonymisering og taushetsplikt er vernet på en god måte, fordi det ikke kom fram personlige opplysninger om deltakerne i studiet. I et slikt arbeid står også personvern sterkt, i tillegg til respekt for den enkeltes integritet. Det vises respekt til den enkeltes ønske om kontroll over eget liv. Medvirkning i egen sak er her sentralt, og det legger også FO (2019, s. 4) stor vekt på. Yrkesutøveren skal styrke den enkeltes mulighet til å «leve i samsvar med egne verdier, muligheter og begrensninger». I artikkelen til Solberg & Søreide (2007) skriver de om samtykke fra foreldre, som også er voldsutøveren. Voldsutøver har kun gitt samtykke til at yrkesutøveren kan ha samtale med barnet, og at skjema som sendes ut til foreldrene er *høyt konfliktnivå* og ikke noe om *vold*. Solberg & Søreide (2007) stiller seg spørsmålet om voldsutøveren vet hva han eller hun samtykker til? Solberg & Søreide (2007, s. 264) mener det burde vært en fastslått rett for barn å få hjelp og oppfølging etter vold i nære relasjoner, uten å måtte få samtykke fra foreldre.

3.0 Presentasjon av teori

I teoridelen vil det bli gjort rede for en grunnmodell i barnesamtaler, og hvordan barnevernsarbeideren tar i bruk samtaler som et verktøy i møte med voldsutsatte barn. Barnets medvirkning er helt sentral i barnesamtalen og vil derfor bli vektlagt videre i oppgaven. Samtidig vil jeg ha et fokus på vold i nære relasjoner, hvordan barn som er utsatt for vold ofte opplever traumer, og at tilknytningen barnet har til sine foreldre kan preges av utøvd vold.

3.1 Barnesamtalen

Den dialogiske samtalen er en grunnmodell i barnesamtaler og den handler om at barnet skal gis frihet til å uttrykke seg. Det har sammenheng med viktigheten av brukermedvirkning i

samtale med barn, og hvorvidt barnets frihet har positiv innvirkning på barnesamtalen og avdekking av fysisk vold. Barnevernsarbeideren kan gi barnet frihet til å uttrykke seg ved å støtte opp under barnets egen motivering til å fortelle og forklare sine tanker og erfaringer (Øvreeide, 2018, s. 17). I den dialogiske samtalen får barnet tilrettelagt å uttrykke seg på sine egne premisser innenfor en tilpasset ramme. Målet for samtalen er at barnets eget ønske om å uttrykke seg blir fremmet, og motivasjonen for å samtale om det aktuelle temaet skal være hos både barnevernsarbeideren og barnet (Øvreeide, 2018, s. 18). Det er etiske utfordringer i arbeid med barn, som for eksempel at vi ikke skal gjøre mer skade hos barnet. Situasjonen til barnet kan ofte utløse så sterke impulser hos barnevernsarbeideren om å handle til barnets beste, at kompliserte tilknytningsprosesser og sosiale konflikter blir oversett. Det kan ende med et negativt resultat hos barnet. Et eksempel på dette er et barn som forteller noe for så å trekke seg helt bort fra kontakt (Øvreeide, 2018, s. 18). Dette kommer jeg tilbake til under drøftingsdelen, jamfør punkt 4.1.

Det er nødvendig å se på det terapeutiske perspektivet på vold, som dreier seg om terapeutisk arbeid med barn som har vært utsatt for vold (Lillevik, 2016, s. 22). Jeg velger å snevre inn det terapeutiske arbeidet til å se på samtaler med barn utført av barneverntjenesten. Det viktigste i terapeutisk arbeid er å snakke med barn om det som har hendt. Da kan barnet oppleve en bedre sammenheng av hva som skjer, og på den måten bearbeide traumatiske erfaringer. Kontaktpersonen må ta utgangspunkt i barnets eget perspektiv og ikke legge like mye vekt på det juridiske perspektivet. Lillevik (2016, s. 23) viser til et eksempel hvor en gutt som var utsatt for vold ikke brydde seg så mye om at far ble straffet, men viktigheten av at han ble trodd på og hjelpen han fikk til å ikke klandre seg selv for det som hendte.

Barnekonvensjonen ivaretar barnet på to måter. Den ene måten er ved å sikre barnets rett til å bli forsørget, få omsorg og beskyttelse av voksne. Den andre måten er å gi barnet rett til deltakelse og medbestemmelse (Barne- og likestillingsdepartementet, 2016, s. 19).

Barnevernsarbeideren kan få viktige og nyttige innspill ved å fortelle barnet hva som skjer med han eller hun og familien ved mistanke om vold i hjemmet. At barnet blir hørt og snakket med kan også styrke barnets trygghet og sikkerhet (Mevik & Edvardsen, 2016, s. 52). Det er ikke nok å si at barnet skal få medbestemme, det må også bli gjennomført. Barnets meninger skal få betydning ved at samarbeidsrutiner mellom etater og gjensidig tillit og kjennskap til ansvarsområder opprettholdes. Barnets medvirkning er det viktig å alltid være bevisst på og

ha med seg i samtaler med barn. Det tilknyttede lovverket vil bli utdypet nærmere under punkt 3.4.

3.2 Barneverntjenestens organisering

Barneverntjenesten skal bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår, og hjelpen gis til barnets beste. Hva barneverntjenesten vurderer er barnets beste kan noen ganger komme i konflikt med hva foreldrene synes (Bufdir, 2020b). Familier kan selv ta kontakt med barneverntjenesten for å skaffe hjelp, eller naboer og skole kan melde bekymring for barnets omsorgssituasjon i hjemmet. Når barneverntjenesten mottar bekymringsmeldinger skal de snarest, og seinest innen en uke, vurdere om det skal startes undersøkelse. I undersøkelsen skal det kartlegges om det er noe barneverntjenesten kan gjøre for å hjelpe barnet og familien. Det gjennomføres ofte samtaler med barn, foreldre og gjerne et hjemmebesøk hvor barneverntjenesten observerer foreldrenes samspill med barnet. Barneverntjenesten skriver en rapport hvor de konkluderer om undersøkelsen henlegges eller om det skal settes inn hjelpetiltak i form av for eksempel veiledning, avlastning eller støttekontakt (Bufdir, 2020c).

3.3 Forandringsfabrikken og barnevernsproffene

Forandringsfabrikken har innhentet kunnskap fra barn om hvordan hjelpesystemer, som barneverntjenesten, oppleves for dem. Forandringsfabrikken gjennomfører regelmessig flere omfattende undersøkelser blant barn og unge i hele landet. Barnevernsproffene er unge med erfaring fra barnevern, psykisk helsevern og andre hjelpesystemer eller skolen. De kalles *proffer* fordi de er proffe på systemet de er i. De får være med å endre systemer ved å dele erfaringer og gi råd til forbedringer (Forandringsfabrikken, 2020). De har lagt frem viktigheten av trygge samtaler, og ber om at de voksne skal være undrende og våge å høre på det barn forteller om vold. Mange barn tror at vold i hjemmet er normalt fordi det er det eneste de har opplevd, og de vet ikke om noe annet. Det kan kjennes vondt for dem, men de vet ikke at det er galt. Det barna har lært er at foreldrene bestemmer (Letvik, 2016). Barn kan bli redd for hva som skjer med dem dersom de forteller at omsorgspersonene har utøvd vold. De kan så langt det lar seg gjøre holde det inne fordi de skal være lojale ovenfor sine omsorgspersoner. Barnevernsproffene legger fram forslag om at barnevernet bør komme på skoler og barnehager og fortelle hvem de er, samt at de er der for barnas skyld og for å bidra til at barn skal ha det bra hjemme. Barnevernsproffer i forandringsfabrikken forteller om egne

erfaringer etter selv å ha opplevd vold. I artikkelen skriver de at barnas manglende kunnskap, og deres mangel på tillit til voksne, gjør at vold og overgrep kan pågå i mange år uten at noen utenfor familien får vite det (Letvik, 2016). Barnevernsproffene anbefaler at de voksne er modig, undrende og uttrykker varme, fordi det er elementer som bidrar til å skape tillit. De voksne må tro på det barnet forteller, og barna må få vite hva som blir gjort etter at han eller hun har fortalt om situasjonen til barneverntjenesten. De voksne må følge med på hvordan barn oppfører seg. Barn som oppfører seg på en uvanlig måte kan for eksempel tegne merkelige tegninger, eller ha spisevegring. Barn uttrykker seg på ulike måter, og ofte på andre måter enn voksne, ved å ikke alltid uttrykke seg verbalt. Dermed bør barnevernsarbeideren spørre konkret, og ikke ta i bruk teknikker. Det er viktig å være tålmodig, og ikke gi slipp på det som blir fortalt (Barnevernsproffene, 2016, s. 6). Å prate med barnet på en trygg måte, vil si å gjennomføre samtalen uten at foreldrene er til stede. Tilliten mellom barnevernsarbeider og barn dannes og styrkes ved å vise ydmykhet og kjærlighet, samt å prate på et trygt sted, for eksempel på skolen, og ved å ha med en trygg voksen (Barnevernsproffene, 2016, s. 12). Ved mistanke om vold i hjemmet skriver barnevernsproffene (2016, s. 16) at kroppsspråket til barnevernsarbeideren har mye å si ved første møte. Barnevernsarbeideren bør utstråle varme, trygghet og respekt. Det er en fordel å fortelle barn at de ikke er alene, og at barnevernsarbeiderne gjentatte ganger prater med ulike barn som har opplevd det samme som akkurat deg. Det kalles generalisering, og gjøres for å hjelpe barna til å forstå at det de opplever ikke er uvanlig.

3.4 Lovverk

Det juridiske perspektivet på vold er viktig for både samfunnet og enkeltindividet. Rammene barnverntjenesten jobber innenfor er blant annet forvaltningsloven og barnevernloven. Barns rett til medvirkning finner vi i barnelova (1981, § 31). Foreldre og andre som har med barnet å gjøre, skal legge vekt på hva barnet har å si før det tas en avgjørelse om «personlige tilhøve for barnet». Dette kommer også fram av barnevernloven (1992, § 6-3) hvor det står at barn som er fylt 7 år og yngre, som er i stand til å danne seg egne synspunkter, har rett til å bli hørt. Det skal også legges vekt på barnets oppfatninger. Andre viktige paragrafer omhandler samtykke til innhenting av opplysninger i barnevernloven (1992, § 6-4), og taushetsplikt (1992, § 6-7). Her henvises det videre til forvaltningsloven (1967, §§ 13 og 13e) hvor en kan finne hovedregelen for taushetsplikt. Det gjelder enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, som barneverntjenesten. Det er taushetsplikt til noens «personlige

forhold». Fødested, fødselsdato og personnummer regnes ikke som personlige forhold. Heller ikke statsborgerskap, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted. Dette gjelder likevel dersom slike opplysninger røper et klientforhold eller andre forhold som regnes som personlige (forvaltningsloven, 1967, § 13). FNs konvensjon om barns rettigheter er også viktig innenfor barneverntjenestens arbeid. Det er en beskyttelse barn har mot å bli utsatt for vold. Artikkel 19 redegjør for at barn skal beskyttes mot alle former for vold, det vil si både fysisk og psykisk vold. Straffeloven regulerer hvilke vilkår som må være oppfylt for å idømme straff (Lillevik, 2016, s. 21). I straffeloven (2005, § 271 & § 272) redegjøres det for hva som regnes som kroppskrenkelse. Det er vold som utøves mot en annen person, som fører til fysisk krenkelse. Videre står det at i avgjørelsen av om en kroppskrenkelse er grov legges det vekt på om det foreligger sterk smerte, skade eller død. Noen former for maktutøvelse aksepteres i det norske samfunn. Det er for eksempel lovverk som åpner for fysisk inngripen og tvang mot barn i barnevernsinstitusjoner. Barnevernet kan også gripe inn i en familie og foreta en akuttplassing av et barn. Det forutsetter at det er nødvendig og det beste for barnet. Dette er inngripende for barn og foreldre, og det er vanskelige etiske dilemmaer (Lillevik, 2016, s. 20). Jeg går ikke nærmere inn på dette da det er avdekkings samtalen jeg skal skrive om, og ikke videre tiltak i barneverntjenesten.

3.5 Vold i nære relasjoner

Under punktet om avgrensninger har jeg skrevet at jeg i utgangspunktet tar for meg fysisk vold og hvordan det preger tilknytning hos barnet, men jeg kommer likevel til å også nevne hva psykisk vold innebærer. Fysisk vold handler om å bruke makt, mens psykisk vold dreier seg om å ha makt over noen. Mevik & Edvardsen (2016, s. 54) skriver at det alltid er viktig å også fremheve den psykiske volden, fordi den krenker og skaper frykt hos barnet. Vold utøvd fra omsorgspersonene er spesielt skadelig for barnet fordi det verken kan rømme eller kjempe imot. Barn har behov for kjærlighet, trøst og omsorg fra sine omsorgspersoner eller andre nært tilknyttede personer. Det er to ulike former for fysisk vold; aktiv og passiv fysisk mishandling. Aktiv fysisk mishandling handler om all fysisk smerte eller skade som barnet påføres ved slag, stikk og risting. Passiv fysisk mishandling kan være tilfeller hvor barn ikke får tilfredsstilt sine grunnleggende fysiske behov som mat, søvn, passende klær, varme og annet stell (Asland, 2017).

3.6 Forholdet mellom makt og vold

Weber (1971, s. 53) definerer makt som «ett eller flere menneskers sjanse til å sette gjennom sin vilje i det sosiale samkvem, og det selv om andre deltakere i det kollektive liv skulle gjøre motstand». En slik maktform omtales i faglitteraturen som makt *over*, altså en negativ form for makt (Askheim, 2012, s. 79). Makt inngår i alle relasjoner, og det er hensiktsmessig å se på forholdet mellom makt og vold for å forstå hvilke konsekvenser det kan ha for barn. Maktbegrepet kan gi negative assosiasjoner til kontroll og tvang, og den som har makt har mulighet til å begrense den andres frihet (Lillevik, 2016, s. 19). Foreldre har makt over barna sine, og i denne relasjonen foreligger det aktørmakt. Aktørmakt handler om å påvirke en person ved bruk av makt til å gjøre ting en annen ellers ikke ville gjort (Askheim, 2012, s. 80). I foreldre-barn relasjonen foreligger det et asymmetrisk maktforhold ved at den voksne har mye makt, mens barnet er helt avhengig av at makten forvaltes på en god måte. Makt kan være positivt og i den sammenheng trekkes empowerment og maktspredning frem. Det er *makt sammen med* og *makt til* andre, og handler om at det søkes å finne løsninger som får et positivt utfall for begge parter (Askheim, 2012, s. 80).

3.7 Tilknytning

Barn som er utsatt for vold fra omsorgspersonene vil som regel oppleve traumer. Det vil ha påvirkning for tilknytningen og samspillet barnet får med foreldrene sine senere i livet. Traumer er ofte forklart som følgene av traumatiske enkelthendelser, som dødsulykker, overfall, ran og andre katastrofer. Vold i nære relasjoner er et eksempel på erfaringer som kan være komplekst traumatiserende, som handler om traumatiske belastninger over tid (Jørgensen & Lillevik, 2016, s. 187). Barn som har opplevd vold i nære relasjoner under oppveksten kan ha mistet tillit til verden som et trygt og forutsigbart sted. Når et barn lever med vold i familien, vil negative samspillerfaringer bli preget av disse erfaringene (Jørgensen & Lillevik, 2016, s. 187).

Kvello (2012, s. 117) skriver at tilknytning er de emosjonelle båndene barn har til sine primære omsorgspersoner, sine foreldre. Det handler om trygg og utrygg tilknytning, og er det Ainsworth sin tilknytningsteori omhandler. I engelsk faglitteratur brukes begrepene *attachment*, som betyr barnets relasjon til omsorgspersonene og *bonding*, som er omsorgspersonenes relasjon til eget barn. På norsk har vi en samlebetegnelse på ordene, som

er *tilknytning*. Barn vil ha lojalitet overfor omsorgspersonene, også i tilfeller hvor det er utøvd vold i relasjonen. Det kan handle om en overlevelsesstrategi hos barnet, men som Kvello (2012, s. 117) skriver er det kvaliteten av tilknytning som er viktig å undersøke, ikke hvorvidt barnet har tilknytning til sine omsorgspersoner eller ikke. Barnet vil alltid ha tilknytning til omsorgspersonene, og spørsmålet er hvordan kvaliteten i tilknytningen er. Dette får støtte av det som er utspringet til tilknytningsteori, som er at alle er avhengige av emosjonell nærhet, bekreftelse og beskyttelse. Her kan jeg trekke frem trygghetssirkelen, som er knyttet til metoden *Circle of Security*. Trygghetssirkelen bidrar til å se hvilke behov barna har for foreldrenes støtte når de utforsker verden og når de opplever vanskelige følelser (Bufdir, 2019). Når barna er på oversiden av denne sirkelen er det viktig at barn får oppmuntring og entusiasme fra foreldrene. Barnet skal utforske, og komme tilbake til en trygg og sikker havn. Når barnet er nederst på sirkelen har han eller hun behov for trøst, beskyttelse og hjelp til å håndtere sine emosjoner og det som har skjedd under utforskingen (Kvello, 2012, s. 125).

3.8 Bowlby og Ainsworth sin tilknytningsteori

Tilknytningsteori stammer fra systemteori, som kommer fra gresk og betyr sammenstilling. Teorien har bidratt til at sosialarbeidere kan forstå og respondere på mennesket i sin kontekst og den sammenhengen de handler innenfor (Hutchinson & Oltedal, 2017, s. 137). Grunnen til at tilknytningsteorien blir relevant innenfor tema samtale med voldsutsatte barn, er at det er viktig å være bevisst at tilknytningen mellom barn og omsorgspersonene preges når vold blir utøvd overfor barnet i nære relasjoner. Dette kan være med å påvirke hvordan barnet opplever samtalen med barneverntjenesten. Tilknytningsteori har grunnlag i en transaksjonsmodell for utvikling. John Bowlby kan regnes som tilknytningsteoriens far, og mener at mennesker har en biologisk tilknytningsatferd. Det betyr at vi har en innebygget motivasjon til å søke etter trygghet, trøst og nærhet når farer nærmer seg (Hutchinson & Oltedal, 2017, s. 159). Barn gjør seg erfaringer av hvordan foreldrene er tilgjengelig og trøster barna. Barn utvikler kognitive forventninger og emosjonelle reaksjoner ut fra slike erfaringer. Det er dette Bowlby kaller *indre arbeidsmodeller* av foreldrene, og består av de kognitive forventningene og emosjonelle reaksjonene barna utvikler (Hutchinson & Oltedal, 2017, s. 159). Måten barnet blir møtt på i samspill med omsorgspersonene danner grunnlaget for denne indre arbeidsmodellen til barnet. Bowlby mente at stabilitet og kontinuerlig relasjon til sine omsorgspersoner var helt nødvendig for barns utvikling (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 71). Barn kan også knytte relasjoner til andre tilknytningspersoner, som blir som erstattere for

omsorgspersonene. Det dannes tilknytningsbånd, som framstår som indre egenskaper hos barna. Barn kan merke ulik kvalitet overfor de personene de tilknytter seg til, og de indre arbeidsmodellene vil med tid generaliseres. Det vil si at de får konsekvenser i møte med nye mennesker, men dette kan igjen endres og formes gjennom nye erfaringer som barnet gjør seg (Hutchinson & Oltedal, 2017, s. 160). Dersom barnet mangler den nære tilknytningspersonen kan det i noen tilfeller skape store helseskader hos barnet. Når det foreligger god nok omsorg får barnet erfaringer for at han eller hun er verd omsorg og omtanke, samt at det lettere etableres tillit i nye relasjoner. Barn som er utsatt for vold har i mange tilfeller ikke god nok omsorg, og det kan gi opphav til tvil på eget verd og manglende tro på at andre bryr seg om dem (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 71). Et slikt barn har en uhensiktsmessig indre arbeidsmodell, og vil ofte reagere med mistro, avvisning eller sinne. Da vil barnet møte de samme negative reaksjonene fra medmennesker og den uhensiktsmessige arbeidsmodellen bekrefte og blir vedlikeholdt (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 72).

Mary Ainsworth er også sentral innenfor tilknytningsteori, og delte først tilknytningskvaliteter inn i tre kategorier. Ainsworth klassifiserte dem som trygg tilknytning, utrygg, organisert ambivalent tilknytning og utrygg, organisert engstelig og avvisende tilknytning. Senere identifiserte Ainsworth en fjerde tilknytningskvalitet kalt *desorganisert tilknytning*. Barn som har trygg tilknytning har omsorgsgivere som er «stabil kjærlige, tilgjengelige, følsomme, svarende og aksepterende» (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 72). Barna føler seg forstått og trygg på at de blir tatt vare på ved å ha trygg tilknytning. Barn med unnvikende tilknytning har ikke fått tilstrekkelig utviklingsstøtte og har lav relasjonskompetanse. Slike tilknytningskvaliteter kalles også organiserte fordi barna finner faste strategier for å skaffe seg trygghet. Barn med desorganisert tilknytning mangler muligheten for å skape trygghet, og deres omsorgspersoner er utilgjengelig følelsesmessig. Andre kjennetegn er at foreldrene er ustabile og uforutsigbare. I tilfeller hvor omsorgspersonene utøver vold mot barna er det en desorganisert tilknytning (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s 72).

4.0 Drøftingsdel

I drøftingsdelen blir de presenterte forskningsartiklene (punkt 2.1) og teori tatt i bruk for å drøfte i hvilken grad samtaler med barn er hensiktsmessig for å avdekke om de er utsatt for fysisk vold. Jeg kommer også til å drøfte hvordan tilknytningsmønster og utviklingen av

barnet preges av traumer fra vold i nære relasjoner, samt hvordan samtaler med barn kan anvendes som et verktøy i møte med de traumatiserte barna. Her blir det relevant å se nærmere på hva barnets alder har å si for samtalen.

4.1 Er barnesamtalen den mest hensiktsmessige måten å avdekke fysisk vold på?

Barnevernsarbeideren er ofte en av de første som snakker med barnet om utøvd vold. Her må kontaktpersonen i barneverntjenesten anerkjenne barnets opplevelse av volden. Det er ofte traumatisk for barnet som er utsatt for vold, og spesielt i de tilfellene hvor volden er utøvd av omsorgspersonene. Det viktigste for barn er at volden opphører, og at han eller hun får hjelp til å leve videre i livet. Det kan ofte hjelpe at barnet får snakket om det som har skjedd. Dette kan likevel skape vanskeligheter i samarbeidsinstanser mellom barnevern, politi, skole og barnehage. Som regel i en barnevernssak er det barnehage eller skole som melder til barnevernet. Da ønsker barnevernet å snakke med barnet og tilrettelegge for barnets beste, mens politiet ønsker at barnet skal snakkes minst mulig med for å avdekke vold i et eventuelt avhør (Lillevik, 2016, s. 22). Lillevik (2016, s. 23) skriver i sitt kapittel *perspektiver på vold mot barn* om en gutt som ønsket i større grad å få hjelp til å bearbeide situasjonen, og i mindre grad å få straffet sin far. Barnesamtalen blir her viktig for at barnet skal få mulighet til å snakke om hendelsen. Dette viser at tverretattlig samordning i noen tilfeller kan skape utfordringer. Barnevernet på sin side skal verne om barnet og i tillegg forsøke å gjenforene barna og omsorgspersoner, mens politiet er opptatt av å få straffet gjerningspersonen, samtidig som de vil verne om barnet.

Det første møtet mellom barnevernsarbeideren og barnet bør handle om å skape trygghet og tillit. Dette er helt avgjørende for å danne en god kontakt med barnet, slik at han eller hun er trygg nok til å fortelle om sin situasjon. Barn har behov for å få snakket ut om det som har skjedd for at barnet skal oppleve sammenheng og for å unngå skyldfølelse og skam. Barn skal medvirke til egen sak, noe som betyr at han eller hun skal få si sin mening og ikke minst bli hørt. Likevel er det for mange barn som ikke blir snakket med, og det fører til at medvirkningen og barnets stemme faller bort, jamfør punkt 3.4 i teoridelen. Det foreligger asymmetrisk makt mellom barnevernsarbeideren og klientene (Askheim, 2012, s. 80). Makten må forvaltes på en god måte, men hvordan gjøres det egentlig på en god måte? Makt kan være positivt, fordi det er helt nødvendig for at yrkesutøveren skal kunne hjelpe barn og familier.

Så lenge makt ikke misbrukes i form av undertrykkelse av andre mennesker, så kan den bli sett på som positiv (Skau, 2015, s. 32). Dette har nær sammenheng med begrepene *maktspredning* og *empowerment*, jamfør teoridelen punkt 3.6 (Askheim, 2012, s. 80). I arbeid med barn er det spesielt viktig at barn opplever å dele makt sammen med barnevernsarbeideren. Det legger også Lillevik (2016, s. 23) vekt på gjennom å beskrive viktigheten av å snakke med barnet og la dem få bearbeide det som har hendt. Det som blir spesielt viktig i samtalen er å gjøre barnet forstått med at det ikke er han eller hun som er skyld i det som skjedde. Dette for å hindre offerposisjonen barnet tar på seg (Aas, 2013, s. 214). Dette kan ha større betydning for barnet enn de juridiske rammene som legger føringer for straff for å utøve fysisk vold. Det vil være individuelle forskjeller, og det er derfor viktig å være bevisst at dette ikke er tilfelle for alle barn. Aas (2013, s. 213) skriver at barn sjeldent ble spurt av barneverntjenesten om hvordan de opplevde sin situasjon, og hva de selv mente. Dette er en av årsakene til hvorfor samtaler med barn er viktig, fordi de skal kunne bearbeide opplevelsen av å ha blitt utsatt for vold av sine omsorgspersoner og ikke kjenne på skyld.

Øvreeide (2018, s. 18) skriver om at når barn har fortalt noe viktig så kan det vekke utrygghet og engstelse hos barnet ved at de trekker tilbake det de sier. Barnevernsarbeidere møter barn som i ene øyeblikket kan si at de er blitt slått, men som i det neste øyeblikket har trukket det tilbake. Da jeg var i praksis i barneverntjenesten var jeg med på en samtale med en gutt hvor det var bekymring knyttet til omsorgssituasjonen hans. I samtalen bekreftet gutten raskt at en av omsorgspersonene hadde utøvd vold i hjemmet. Like etter trakk han det tilbake, og unngikk mange andre spørsmål som barnevernsarbeideren stilte. I ettertid av hendelsen har jeg undret meg om barnevernsarbeideren skulle ha disponert samtalen annerledes. Samtalen kunne for eksempel startet roligere og på barnets premisser, hvor barnevernsarbeideren kunne snakket mer om barnet sine interesser og hans gleder i livet (Røed, 2018). Dette får støtte av det Bufdir (2018b) skriver «om samtaler med barn (hvorfor og hvordan)» at det må dannes en god kontakt med barnet. Rammene rundt samtalen kan skape utfordringer, for eksempel at den foregår på et nytt og ukjent sted for barnet. Barneverntjenesten sitt kontor kan oppleves som skremmende og skape frykt hos barnet. Derfor gjennomfører som regel barneverntjenesten de første samtalene med barn på skolen, hvor også en trygg voksen for barnet kan delta. Videre kan det være en fordel i møtet å spørre barnet hva han eller hun ønsker å snakke med barneverntjenesten om. Dette må imidlertid ikke tillegges for stort fokus da det kan gjøre samtalen uhensiktsmessig, og skape tidspress for saksbehandlingen.

Barneverntjenesten har en undersøkelsesfrist på tre måneder, og den kan bli utfordrende å holde dersom for mye tid går til relasjonsdanning (Bufdir, 2020c). I tillegg kan det være snakk om tidspress på grunn av alvorlighetsgraden av utøvd vold. Dette viser at det regelmessig må bli gjort skjønnsmessige vurderinger angående hvor dypt barnevernsarbeideren skal gå på ulike temaer i samtalen. Noen barn har stort behov for relasjonsdanning for at barnesamtalen skal bli hensiktsmessig, mens andre er åpne og kan snakke om vanskelige situasjoner uten å først måtte ha en tilknytning til barnevernsarbeideren.

Forandringsfabrikken sine barnevernsproffer forklarer hvordan de ønsker å bli møtt til avdekkingsamtale hos barneverntjenesten. Det må dannes et godt grunnlag for relasjon ved at det første møtet omhandler fokus på trygghet, varme og vennlighet (Barnevernsproffene, 2016, s. 17). Barnevernsarbeideren må vise at de tror på og hører barna. Det er viktig å opplyse om at vold er galt og at det ikke skal skje. I tilfeller hvor vold skjer i hjemmet kan barna tro at det er slik det skal være, fordi de aldri har opplevd kjærlighet og trygghet fra omsorgspersonene. Barnevernsproffene legger videre vekt på viktigheten av å være ærlig på framgangsmåten etter at barn har fortalt om vold. Hva skjer nå? Hvem får vite? Hvem skal dere snakke med? Dersom barnevernet er åpne med fremgangsmetoden, kan barna få mer forutsigbarhet og oppleve mindre usikkerhet (Barnevernsproffene, 2016, s. 17). Barnet bør ikke avbrytes når han eller hun snakker. Det er viktig å holde fokus på det barnet sier og å stille relevante spørsmål i tilknytning til det som blir sagt. Minn ofte barnet på at det ikke er deres skyld. Det er imidlertid viktig å stille seg spørsmålet om hvorvidt barnet tenker at det er deres feil før barnevernsarbeideren sier noe om dette. Barn er forskjellige, og det kan tenkes at noen vil oppleve en slik påminnelse som en antydning om at det kunne vært deres feil. Det er dermed viktig å være tydelig på at det alltid er de voksne som har ansvaret for at barn blir behandlet godt.

Ved førstegangsmøte og avdekkingsamtaler bør ikke barnevernsarbeideren bruke teknikker, men spørre barna helt konkret. Det anbefales å skrive referat og oppsummere samtalen sammen med barnet. Barna skal oppleve at de medvirker og blir hørt (Barnevernsproffene, 2016, s. 18). Dersom barnevernsarbeideren evner å skape en god relasjon til barna slik at de kjenner på trygghet og tillit kan barnesamtalen være hensiktsmessig. I motsatt tilfelle hvor slike vesentlige elementer som varme og kjærlighet ikke foreligger, kan barnets traumer,

opplevelse av skyld og skam medføre en uhensiktsmessig samtale. Barnet kan oppleve utrygghet og dermed lukke seg ovenfor barnevernsarbeideren slik at fysisk vold blir vanskeligere å avdekke. Barnevernsarbeiderens kompetanse om hvordan gjennomføre samtaler med barn er veldig viktig for å skape en hensiktsmessig samtale for avdekking av fysisk vold. Det er viktig å stille gode spørsmål, for eksempel ved å først spørre hva som er bra hjemme før en etter hvert går dypere inn på hva som kan være dumt hjemme.

4.2 utfordringer knyttet til barnesamtaler

En av utfordringene knyttet til barnesamtaler kan være å få samtykke av foreldrene til å ha samtaler med barna. Solberg & Søreide (2007, s. 264) skriver at familievernkontor i Stavanger sender ut brev om høyt konfliktnivå, men nevner ingenting om vold. Dette kan føre til at foreldre samtykker til noe annet enn det de tror de samtykker til. En kan spørre seg om det ville vært mer hensiktsmessig at det forelå en rett for barn til å få hjelp og oppfølging etter familievold? Det kunne da vært regler som sa at foreldre ikke kunne nekte barna å få den hjelpen de hadde behov for eller ønsket.

4.2.1 Desorganisert tilknytning og indre arbeidsmodeller

En utfordring er å klare å skape tillit til barn som er utsatt for vold. I tilfeller hvor omsorgspersonene har utøvd vold mot barnet kan det ha oppstått en desorganisert tilknytning (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s 72). Barn danner seg en indre arbeidsmodell, som går ut på at han eller hun må passe på å ikke komme andre mennesker for nært da dette kan være farlig (Hutchinson & Oltedal, 2017, s. 159). Det kan vekke bekymring hos barnevernsarbeideren dersom barnet viser en desorganisert og kaotisk væremåte, som ofte kan komme til uttrykk ved at barnet viser unngåelsesatferd og ambivalens. Det er vanskelig å komme inn til barnet og skape relasjon på grunn av desorganisert tilknytning (Hutchinson & Oltedal, 2017, s. 159). Det viktigste blir da å forsøke å etablere en relasjon til barnet ved å starte å samtale om skole og fritidsaktiviteter før en trår forsiktig inn på de vanskelige temaene. Det er sentralt å vise barnet at det er trygt å snakke med barnevernet, slik at vi kan skape tillit (Barnevernsproffene, 2016, s. 17). Barnet kan ved desorganisert tilknytning oppleve vanskeligheter med å skape trygghet for seg selv. I motsetning til nevnt ovenfor kan noen barn da søke nærhet og trøst hos fremmede i stedet for hos kjente. Barn som har hatt trygg tilknytning har som regel en god indre arbeidsmodell ved å erfare at han eller hun er verdt omsorg og omtanke. Da vil det falle

enkler for barnet å oppleve tillit til andre mennesker. Ved å leve i utrygge situasjoner med vold i hjemmet kan barn ha en uhensiktsmessig indre arbeidsmodell. Det viser seg ved å oppleve mistro, avvising eller sinne. Når et barn har opplevd å bli utsatt for vold av de personene som egentlig skulle gitt god omsorg og trygghet, kan det være vanskelig å skape tillit (Bunkholdt & Kvaran, 2015, s. 71). Tilliten er brutt, og det kan bli vanskelig å stole på andre mennesker. I tillegg kan barna kjenne på lojalitet ovenfor sine omsorgspersoner, som de skulle hatt en tilknytning til, og kan dermed få dårlig samvittighet hvis de skaper en god relasjon til ukjente barnevernsarbeidere. Lojalitetsproblemer er også en utfordring ved at barna ikke vet om de kan fortelle alt til barnevernsarbeideren grunnet at foreldrene ikke ønsker det. Yngre barn kan lettere blir påvirket av foreldrene, enn det eldre barn blir. Dette skjer også dersom omsorgspersonene utfører vold mot barnet der de havner i den vanskelige situasjonen mellom barnevernet og sine omsorgspersoner. I tilfeller hvor barn har svakere tilknytning til sine omsorgspersoner opplever barn i høy grad fremmedgjøring i form av at de må stole på seg selv når de har et problem å løse. De får ikke oppmerksomhet hjemme, og kan kjenne på skam ved å snakke om sine problemer (Sousa, et al., 2011, s. 7). Under samtalen er det utfordrende for barnevernsarbeideren å finne en god balansegang mellom hva barnet har fått til, og samtidig unngå at barnet opplever et ansvar for å ta vare på seg selv. Dette legger Solberg & Søreide (2007, s. 266) fram i sin artikkel om *Dilemmaer og utfordringer i arbeid med barn som har opplevd vold i familien*. Ved å forsterke det barnet har fått til kan de oppleve styrke og evne til å klare seg og trøste seg selv. Ved en uhensiktsmessig balansegang kan barnet oppleve ansvar for å ta vare på seg selv, noe som kan føre til at barnet ikke åpner seg opp for barnevernsarbeideren. Dette kan resultere i at samtalen ikke blir virksom for å avdekke fysisk vold.

En annen utfordring jeg vil trekke frem er hvordan barnevernsarbeideren kan legge til rette for at barnets stemme og meninger skal bli hørt. Det framgår av barnevernloven (1992, § 6-3) at et barn som er fylt 7 år skal gis anledning til å medvirke og uttale seg før beslutning tas. Det tillegges videre skjønnsmessig vurdering ut fra barnets modenhet og utvikling. Det kan være utfordrende å vurdere i hvor stor grad et fem år gammelt barn skal få uttale seg i sin sak. Det er viktig at barnet forstår at barnevernsarbeiderne tåler å høre det som barnet har opplevd (Solberg & Søreide, 2007, s. 270). En måte barnevernsarbeideren kan oppnå dette på er å si litt om det en allerede vet barnet har opplevd. En ulempe ved dette kan være at barnets medvirkning ikke blir opprettholdt, samt at barnet kan oppleve at barnevernsarbeideren legger

ord i munnen på han eller henne. Ved å hjelpe barnet i gang på den måten, kan det likevel være en større sjans for at barnet våger og finner trygghet i å fortelle om sin hjemmesituasjon til barnevernsarbeideren.

4.2.2 Tilknytning og trygghet i samtalen

Sousa et al. (2011, s. 1) fant i sitt studie ut at barn som hadde sterkere tilknytning til sine foreldre i ungdomsårene så ut til å ha en lavere risiko for antisosial atferd, uavhengig av eksponering av vold i hjemmet. Forhindring av barns eksponering for vold i hjemmet kan redusere risiko for antisosial atferd i ungdomsårene, og styrke tilknytningen av foreldre-barn i ungdomsårene. Her er også litt av årsaken til at jeg satt en avgrensning på 5-18 år for å understreke viktigheten av å samtale med barn tidlig. Ved eksponering av vold i hjemmet påvirkes barnets utvikling, sosiale atferd og evne til å tilknytte seg andre mennesker. Dette ses i sammenheng med Sousa et al. (2011) sitt studie. Kan barnets antisosiale atferd og tilknytning styrkes ved at barneverntjenesten gjennomfører hensiktsmessige barnesamtaler tidligst mulig? Sousa et al. (2011, s. 10) skriver at forbedring av tilknytning mellom barn og foreldre kan redusere risiko for barnets antisosiale atferd. Det vil på den ene siden si at dersom barneverntjenesten evner å gjenforene barn og foreldre etter en undersøkelse, ved å for eksempel tilby foreldrene veiledning, kan det ha en positiv virkning for barnet i senere ungdoms- og voksenliv. På den andre siden vil ofte den negative effekten av selve eksponeringen av vold bli værende i barnets bevissthet. Det barneverntjenesten kan gjøre er å styrke tilknytningen og lette på skyld og skam hos barnet for å gjøre situasjonen best mulig. Det vil være viktig for barnet at det i tillegg får vite hva barnevernet konkret kan hjelpe dem med, og at det understrekes at de ikke skal fortsette å leve i en situasjon der de blir slått og utsatt for fysisk mishandling. Dette kan imidlertid bli en balansegang i forhold til å ikke love for mye, fordi det kan skape tillitsbrudd mellom barnevernsarbeideren og barnet dersom det ikke overholdes. Det kan være en utfordring for barnevernsarbeideren å nå inn til barnet ved at barnet allerede har svekket tilknytning til sine nærmeste. Da kan det også være vanskelig for barnet å skulle tilknytte seg til og stole på andre mennesker. Dermed er det helt sentralt å skape trygghet i samtalen med barn.

Forandringsfabrikken legger vekt på rammene rundt samtalen med barn, og hva forberedelse, kjærlighet og trygghet har å si for at samtaler blir hensiktsmessig for avdekking av fysisk vold

(Forandringsfabrikken, 2020). Det er hele tiden stort fokus på viktigheten av trygge rammer, kjærighet og medfølelse i barnesamtalen. Det kan være svært hensiktsmessig å fortelle at barnevernsarbeideren møter flere forskjellige barn, og at mange av dem har opplevd akkurat det samme som deg. Da kan deler av barnets offerposisjon og skyldfølelse balanseres. Dette kan imidlertid gi barnet en opplevelse av at kontaktperson ikke tar problemet til akkurat dette barnet på alvor, fordi han eller hun sier at mange opplever dette. Barnevernsarbeideren må i tillegg være bevisst utfordringene og at det er vanskelig å snakke med barn. Dersom vi begynner å «ta for lett» på det, vil mye av teknikkene og metodene for å skape tryggheten trolig falle bort. Teknikker og metoder er imidlertid ikke tilstrekkelig for å skape god relasjon. Barnevernsarbeideren må i tillegg skape tryggheten gjennom sin kommunikasjon og væremåte. En kommunikasjon bygget på kjærighet, undring, nysgjerrighet og tillit. Kroppsspråket hos barnevernsarbeideren bør utstråle vennlighet og snillhet. Det er vanskelig å forklare hvordan kroppsspråket skal være, men å ha hendene i kryss kan virke skremmende for barnet. En annen viktig ting som ble lagt stor vekt på gjennom både studietid og praksis er å være litt fremoverlent og ikke sitte rett ovenfor barnet som på et intervju. Videre er blikk-kontakt viktig, men ikke for voldsomt slik at barnevernsarbeideren stirrer på barnet.

4.2.3 Tegning som hjelpemiddel i samtalen

Forberedelsen av samtalen har mye å si for at den skal bli hensiktsmessig. Barneverntjenesten må være bevisst på makten de har ovenfor barn, og hvordan samtaler, tiltak og ellers hele situasjonen kan virke inngripende hos barnet og familien. Det er mange i barneverntjenesten som tar i bruk et konkret assosiativt utgangspunkt for samtalen (Øvreeide, 2018, s. 124). Det er for eksempel et hjelpemiddel som *tegning*. Det er sentralt å bruke spesielt for de minste barna i alderen fem til tolv år. Da jeg var i praksis i barneverntjenesten erfarte jeg at tegning ble anvendt som et verktøy i samtaler med barn opp til 12 år. Det må sannsynligvis bli tatt en skjønnsvurdering på dette tema. Tegning vil kanskje ikke være hensiktsmessig i samtale med en eldre ungdom, mens et yngre barn kan oppleve trygghet ved å tegne i samtalen. Det varierer likevel fordi ingen barn er like, og det kan være enda en av utfordringene barnevernsarbeideren opplever i samtaler med barn. Det krever en annen forberedelse og gjennomføring av barnesamtalen etter hvilken alder, utvikling og modenhet barnet er i. Nedenfor kommer jeg inn på et eksempel knyttet til dette.

Barnevernsarbeideren kan få dempet utfordringene i samtaler ved at barnet opplever trygghet, og dermed få en løsere og bedre prat (Øvreeide, 2018, s. 124). Et problem som blir aktuelt å trekke frem er om barnets alder påvirker om samtalen blir hensiktsmessig eller ikke. Under punkt 1.2 om avgrensninger nevnte jeg at det er barn mellom 5 år og 18 år som er i fokus gjennom oppgaven. Tegning ville gjerne vært mer hensiktsmessig i samtale med et barn mellom 5 og 12 år enn i en samtale med et eldre barn. Da jeg var i praksis i barneverntjenesten fikk jeg lede en samtale med en jente på 9 år hvor vi tok i bruk bilder av mus i ulike familiære situasjoner. Et bilde var av familien som var samlet rundt middagsbordet, og det så ut som de hadde det svært hyggelig. Da tok jeg i bruk dialogisk metode og knyttet det vi så på bildet til å høre hvordan det er når jenten skal spise middag med familien, og om de samles alle samtidig med middagsbordet (Øvreeide, 2018, s. 17). Videre kunne det komme bilder hvor to voksne kjeftet på hverandre, mens en liten mus overhørte og så hva som skjedde. Her kunne vi kartlegge mye ved å høre om dette er noe jenten har opplevd. Dette viste seg å være en god måte for å få jenten til å fortelle hvordan hun hadde det hjemme. Videre kunne vi komme nærmere inn på at de gangene far ble sint kunne han slå henne. Dermed var denne samtalemetoden hensiktsmessig for å kunne avdekke fysisk vold. Dersom jenten hadde vært eldre ungdom i 14-15 årsalderen kunne det blitt mer hensiktsmessig å forberede samtalen på en annen måte. Der kunne en løsere prat om hans eller hennes interesser sannsynligvis vært en god start på samtalen. Det fikk jeg også erfare da barnevernsarbeideren gjennomførte en samtale med en 14 år gammel gutt. Der opplevde jeg at samtalen ble hensiktsmessig fordi vi fikk til denne løse praten om fritidsaktiviteter for så å gå over til å snakke om de vanskelige temaene etter hvert. Gutten kunne gi klar beskjed dersom han opplevde at barnevernsarbeideren stilte barnslige og teite spørsmål. Barnevernsarbeideren bør ha gjort en vurdering av barnets alder, samt gått gjennom allerede innhentet informasjon om barnet før en samtale. Dette er for å gjøre samtalen hensiktsmessig for avdekking av fysisk vold.

5.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg sett på hva som skal til for at barnesamtalen skal bli hensiktsmessig for å avdekke fysisk vold. For å få svar på problemstillingen, *i hvilken grad er samtaler med barn hensiktsmessig for å avdekke fysisk vold*, har jeg sammenfattet teori som belyser fagfeltet. Gjennom dette dannes det et bilde av hvordan faktorer som tilknytning og trygghet

påvirker hva barnet velger å fortelle til barnevernsarbeideren. Jeg har trukket fram tilknytningsteorier som desorganisert tilknytning av Ainsworth, og indre arbeidsmodeller fra Bowlby. Desorganisert tilknytning og uhensiktsmessig indre arbeidsmodeller hos barnet er med å påvirke hvordan barnevernsarbeideren bør tilrettelegge for samtalen. Ved å kartlegge, avdekke og skape god relasjon, tillit, trygghet og tilknytning til barnet vil vi kunne skape en såpass tett relasjon til å kunne hjelpe barnet å bygge opp igjen svekket tilknytning. Dermed kan samtaler med barn være et virksomt verktøy som anvendes i møte med voldsutsatte barn. Det er også utfordringer i arbeid med barn i og med at ingen barn er like, og dermed er det ingen konkret fasit på hvordan en samtale gjennomføres. Noen barn kan tenke at han eller hun er den eneste som opplever dette, og at det er vanskelig og smertefullt. Kunnskap og kompetanse til barnevernsarbeidere er viktig, i tillegg til en grunnleggende, undrende og interessert holdning hos den som skal utføre samtaler med barn. Samtaler med barn er utfordrende, men med mer kunnskap og kompetanse om hvordan samtale med barn på en god måte, kan barn oppleve trygghet, tillit og varme. Da kan også samtaler med barn bli hensiktsmessig for å avdekke fysisk vold. Samtaler med barn for å avdekke om de blir utsatt for fysisk vold er hensiktsmessig i den grad de gjennomføres i trygge rammer, og på en hensiktsmessig måte av kompetente barnevernsarbeidere.

6.0 Referanseliste

- Aas, K. H. (2013). «Å samtale med barn i barnevernet er mye mer enn bare å snakke med ...» - Erfaringer fra et kompetanseutviklende prosjekt i praksis. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 4, 212-224. Hentet fra: https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/tnb/2013/04/aa_samtale_med_barn_i_barnevernet_er_mye_mer_en_n_bare_aa_sna
- Alvesson, M. (2017). Fagfellevurdering kan hindre sjekklistermentalitet. *Tidsskriftet Stat & Styring*, 2, 47-49. Hentet fra: https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/stat/2017/02/fagfellevurdering_kan_hindre_sjekklistermentalitet
- Askheim, O. P. (2012). *Empowerment i helse- og sosialfaglig arbeid*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Asland, J. (2017, 18. april). Barnemishandling. Hentet fra <https://snl.no/barnemishandling>
- Barnelova. (1981). Lov om barn og foreldre (LOV-1981-04-08-7). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7?q=barneloven>
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016). *Barnets rettigheter i Norge. Norges femte og sjette rapport til FNs komite for barnets rettigheter – 2016*. (Rapport nr. 5/6) Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/0ada3bee46b54f498707f51bbc7d4b2c/barnekonvensjonen-norsk-versjon-uu.pdf>
- Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100?q=barnevernloven>
- Barnevernsproffene. (2016). Klokhet mot vold. Hentet fra <https://www.forandringsfabrikken.no/article/magasin-klokhet-mot-vold#>
- Bufdir. (2018a, 17. desember). Alderstilpasning i samtaler og kartlegging. Hentet fra https://bufdir.no/vold/Krisesenterveileder/Oppfolging_av_barn_pa_krisesenter_1/Samtaler_med_barn/Alderstilpasning_i_samtaler_og_kartlegging/
- Bufdir. (2020b, 14. februar). Barnevernets arbeid. Hentet fra https://bufdir.no/Barnevern/Om_barnevernet/Om_barnevernet/
- Bufdir. (2019, 13. februar). Circle of Security – foreldreveiledningskurs. Hentet fra https://bufdir.no/Familie/Tilbud_Regionene/circle_of_security/

Bufdir. (2020a, 3. februar). Ettervern – tiltak for ungdom over 18 år. Hentet fra [https://bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/Negativ sosial kontroll tvangsekteskap og aresrelatert vold en veileder til barnevernstjenesten/Fasene i en barnevernssak familie og sikkerhetsarbeid/Ettervern/](https://bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/Negativ_sosial_kontroll_tvangsekteskap_og_aresrelatert_vold_en_veileder_til_barnevernstjenesten/Fasene_i_en_barnevernssak_familie_og_sikkerhetsarbeid/Ettervern/)

Bufdir. (2020c, 14. februar). Gangen i en barnevernssak. Hentet fra https://bufdir.no/Barnevern/Om_barnevernet/Gangen_i_en_barnevernssak/

Bufdir. (2018b, 21. desember). Om samtaler med barn (hvorfor og hvordan). Hentet fra [https://bufdir.no/vold/Krisesenterveileder/Oppfolging_av_barn_pa_krisesenter_1/Samtaler med barn/Om samtaler med barn/](https://bufdir.no/vold/Krisesenterveileder/Oppfolging_av_barn_pa_krisesenter_1/Samtaler_med_barn/Om_samtaler_med_barn/)

Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Dalland, O. (2015). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal akademisk.

FO (Fellesorganisasjonen for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere). (2019). Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Oslo: FO (Fellesorganisasjonen).

Forandringsfabrikken. Hentet 20.04.2020 fra <https://www.forandringsfabrikken.no/bli-proff>

Forvaltningsloven. (1967). Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (LOV-1967-02-10). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10?q=forvaltningsloven>

Hutchinson, G. S. & Oltedal, S. (2017). *Praksisteorier i sosialt arbeid*. Oslo: Universitetsforlaget.

Jørgensen, T. W. & Lillevik, O. G. (2016). Traumebevisst omsorg i arbeid med voldsutsatte barn. I Mevik, K., Lillevik, O. G. & Edvardsen, O. (red.), *Vold mot barn. Teoretiske, juridiske og praktiske tilnærminger* (s. 187).

Kvello, Ø. (2012). Tidlig barneverninnsats med utgangspunkt i tilknytningsforskning. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 89, 116-134. Hentet fra [https://www.idunn.no/tnb/2012/03/tidlig_barneverninnsats med utgangspunkt i tilknytningsfors](https://www.idunn.no/tnb/2012/03/tidlig_barneverninnsats_med_utgangspunkt_i_tilkn_ytningsfors)

Letvik, H. (2016, 2. juli). Slik vil barn og unge ha hjelp: - De voksne må gi barn trygghet til å fortelle om vold og overgrep. *Aftenposten*. Hentet fra

<https://www.aftenposten.no/norge/i/alk6M/slik-vil-barn-og-unge-ha-hjelp-de-voksne-maa-gi-barn-trygghet-til-aa-fortelle-om-vold-og-overgrep?>

Lillevik, O. G. & Øien L. (2014). *Miljøterapeutisk arbeid i møte med vold og aggresjon*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Lillevik, O. G. (2016). Perspektiver på vold mot barn. I Mevik, K., Lillevik, O. G. & Edvardsen, O. (red.), *Vold mot barn. Teoretiske, juridiske og praktiske tilnærminger* (s. 21-23).

Mevik, K. & Edvardsen, O. (2016) Barns rett til beskyttelse og medbestemmelse – med utgangspunkt i barnekonvensjonen. I Mevik, K., Lillevik, O. G. & Edvardsen, O. (red.), *Vold mot barn. Teoretiske, juridiske og praktiske tilnærminger* (s. 52-66)

Mossige, S. & Stefansen, K. (Red.). (2016). *Vold og overgrep mot barn og unge. Omfang og utviklingstrekk 2007-2015: (NOVA Rapport nr. 5/16)*. Oslo: Norsk institutt for forskning på oppvekst, aldring og velferd.

Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS). (2007). *Barnesamtalen*. Hentet fra <https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/NKVTSbarnesamtalen2007.pdf>

Røed, K. R. (2018, 13. mars). En samtale på barnets premisser. Hentet fra <https://fontene.no/fagartikler/en-samtale-pa-barnets-premisser-6.47.530548.d007ba5ba5>

Skau, G. M. (2015). *Mellom makt og hjelp* (4. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Solberg, A. & Søreide, E. B. (2007). Dilemmaer og utfordringer i arbeid med barn som har opplevd vold i familien. *Tidsskrift Fokus på familien*, 4, 262-275. https://www-idunn-no.galanga.hvl.no/fokus/2007/04/dilemmaer_og_utfordringer_i_arbeid_med_barn_som_har_opplevd_vold_i_familien

Sousa, C., Herrenkohl, T. I, Moylan, C. A., Tajima, E. A., Klika, J. B., Herrenkohl, R. C & Russo, M. J. (2011). Longitudinal Study on the Effects of Child Abuse and Children's Exposure to Domestic Violence, Parent- Child Attachments, and Antisocial Behavior in Adolescence. *Journal of Interpersonal Violence*, 26, 111-136. DOI: 10.1177/0886260510362883 <http://jiv.sagepub.com>

Straffeloven. (2005). Lov om straff (LOV-2005-05-20-28). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28>

Weber, M. (1971). *Makt og byråkrati*. Oslo: Gyldendal.

Øvreeide, H. (2018). *Samtaler med barn. Metodiske samtaler med barn i vanskelige livssituasjoner* (3. utg.). Oslo: Cappelen Damm akademisk

Øyvind, K. (2012). Tidlig barnevernsinnsats med utgangspunkt i tilknytningsforskning.

Tidsskriftet Norges Barnevern, 3, 116-134. Hentet fra

https://www.idunn.no/tnb/2012/03/tidlig_barneverninnsats_med_utgangspunkt_i_tilkn_ytningsfors